

İsmail PALAKOĞLU

Güven ve Doğruluk

Peygamber Efendimiz (s.a.s); “Kim Allah’a ve Resûl’e itaat ederse işte onlar; Allah’ın kendilerine nimetler verdiği peygamberler, siddîklar, şehitler ve salih kişilerle beraberdir.” buyurmuştur.

“Oğul söz tutmak lazım, Uhut Savaşı’nda Resulullah (s.a.s.) Efendimiz okçulara tekrar tekrar: ‘Biz galip de olsak, mağlup da olsak, sizler yerlerinizi terketmeyeceksiniz’ diye emrettiği hâlde, savaşta sahabelerin üstünlük sağladığı bir sırada, okçulardan bazıları, ‘Bu iş bitti, biz de ganimetten istifade edelim’ diye yerlerinden ayrılınca, bazıları onları ikaz ettiler: ‘Arkadaşlar Resulullah (s.a.s.) bize ne emretti, etmeyin, yapmayın, biz yerimizi terk etmeyelim’ diye uyarmasına rağmen tepeden ayrıldılar. Bunun üzerine müşrik orduları arkadan dolaşarak, sahabeyi kiramdan yetmiş kişinin şehit olmasına sebep oldu. Oğul söz tutmak gerekir.”

“Güven”, bir kimseden beklediğimiz vasıfların, o kimsede mevcut olduğunu görmektir. Bu duyguyu günlük hayatımızda “itimat etme” olarak da kullanırız. “Ben ona itimat ettim, o bana itimat etti” gibi... Yâni, “birbirimizdeki vasıfları, karakterlerimizi güvenmeye lâyık bulduk” demek isteriz.

Güven Duygusu

İnsanın diğer bir insana veya insanlara güveni, onların kendilerini insan yapan evrensel değerlere sahip olup olmamalarıyla ölçülür. Nedir bu evrensel değerler?.. Bunlar, insanlık tarihiyle beraber gelen doğruluk, çalışkanlık, fazilet, namusluluk; gayrın malına-ırzına tecâvüz etmemek; vatanını sevmek ve insanlara karşı hoşgörü sahibi olmak gibi insanlığın temel vasıflarıdır.¹

Bir arkadaş anlatıyor: “Bir ziyareti-mizde Devlethanedeydik. Salon çok kalabalıktı. Bir ara eski milletvekili olan Darendeli Kâmil Sürenkök geldi. Osman Hulûsi Efendi bana ‘Kâmil Beye bir san-

dalye getir,’ dedi. Ben de içerden bir sandalye getirdim. Osman Hulûsi Efendi’nin karşısına oturdu. Kâmil Bey, Osman Hulûsi Efendi’ye hitaben: ‘Efendim sizlerle iftihar ediyoruz. Memleketimizin medar-ı iftiharısınız. Sonra siz nereye gitseniz, şu hizmet var deseniz, herkes çıkarıp nesi varsa veriyor. Bu para nereye harcanacak diye düşünmüyorlar. Çünkü siz milletin itimadını (güvenini) kazanmışsınız. Bir hizmet için ben gitsen de hemşerilerime desem ki, şu hizmet için beş milyon lira lazım desem, acaba bu parayı nerede yiyecek diye bana güvenip de vermezler. Fakat siz herkesin itimadını kazanmışsınız. Biliyorlar ki verdikleri, yerli yerince sarf ediliyor, kuruşları israf olmuyor’ dedi. Osman Hulûsi Efendi bunun üzerine; ‘Kâmil Bey, insan karşı tarafı zanna düşürecek bir harekette bulunmamalıdır,’ diye buyurdular.²

Osman Hulûsi Efendi, insanların güvenini kazanmış, yaptığı her işte muameleye dikkat etmiştir.”

Şimdi de aynı güven artarak devam

etmekte, her hizmet yerli yerince yapılmaktadır.

Güvenilir insanların en önemli meziyetlerinden biri de söz tutmalarıdır. Büyük insanların civarında bulunan kimselelerin emirleri yerine getirmek hususunda hiç tereddüt etmemesi gerektiğini Osman Hulûsi Efendi bir sohbetlerinde unutulmaz bir örnekle şöyle anlatırlar: "Ayaz, zamanın padişahı Mahmud-ı Gaznevî'nin veziri imiş. Padişah, Ayaz'ı çok severmiş. Diğer vezirler de onu kıskanmış. Padişah, bir gün vezirlerini toplamış, hazineden de en kıymetli mücevherini getirtmiş. Vezirlerine bu mücevheri sırayla vererek: 'Bu nedir, buna bir değer biçin' demiş. Vezirler de sırayla: 'Efendim bu mücevher, dünyanın en kıymetli, eşyasıdır, bunun dünyada eşi benzeri yoktur' diye değer biçmişler. Padişah hepsine de, değerlendirmelerinden sonra: 'Onu yere vur, kır' diye emretmiş. Fakat hiç biri de, kıramamış: 'Aman padişahım böyle kıymetli, eşi benzeri olmayan bir mücevher kırılır mı?' diyerek kıramamışlar. Sıra Ayaz'a gelmiş, ona da: 'Ayaz sen de bir değer biç bakalım' diye emretmiş. Ayaz da: 'Padişahım arkadaşların da belirttiği gibi, bu mücevher dünyada eşi benzeri olmayan, çok kıymetli bir mücevherdir' demiş. Padişah ona da: 'Ayaz onu yere vur kır' der demez, Ayaz mücevheri yere çalmasıyla, mücevher parçalanmış. Bütün vezirler içlerinden sevinerek, 'Şimdi padişah Ayaz'ın kellesini alır' demişler. Padişah hemen: 'Ne yaptın Ayaz, mücevheri parçaladın, böyle kıymetli bir mücevher, kırılır mı?' demiş. Ayaz da: 'Evet padişahım, bu mücevher çok kıymetli idi, fakat sizin yere vur, kır demeniz var ya, bunun gibi binlerce mücevherden daha kıymetlidir. Onun için kırdım, sizin emrinizden daha kıymetli, ne olabilir padişahım' demiş. Bunun üzerine padişah diğer vezirlere: 'Görüyor musunuz bu Ayaz'ı niçin çok sevdiğimizi, şimdi anladınız mı?' demiş. Arkasından da bütün vezirlerin boynunun vurulmasını emretmiş. Ayaz hemen padişahın eline sarılmış: 'Aman padişahım bunları bağışla, eğer bağışlamayacaksan, önce benim

boynumu vurdurun' demiş. Padişah vezirlere: 'Bakin siz bu arkadaşınızı kıskandığınızdan onun ayağını kaydırmaya çalışıyordunuz, bu ise sizin affınızı istiyor' demiş. Sonra da onları Ayaz'a bağışlamış. Oğul söz tutmak lazım, Uhut Savaşı'nda Resulullah (s.a.s.) Efendimiz okçulara tekrar tekrar: 'Biz galip de olsak, mağlup da olsak, sizler yerlerinizi terketmeyeceksiniz' diye emrettiği hâlde, savaşta sahabelerin üstünlük sağladığı bir sırada, okçulardan bazıları, 'Bu iş bitti, biz de ganimetten istifade edelim' diye yerlerinden ayrılınca, bazıları onları ikaz ettiler: 'Arkadaşlar Resulullah (s.a.s.) bize ne emretti, etmeyin, yapmayın, biz yerimizi terk etmeyelim' diye uyarmasına rağmen tepeden ayrıldılar. Bunun üzerine müşrik orduları arkadan dolaşarak, sahabeyi kıramdan yetmiş kişinin şehit olmasına sebep oldu. Oğul söz tutmak gerekir."³

Doğruluk ve Yemin

Doğruluk; insandaki cevheri, onun ruh güzelliğini ve iyi geçmişini ortaya çıkarır. Aynı şekilde yalan da çirkin niyeti ve kötü geçmişi ortaya döker. Doğruluk kurtuluştur. Yalan ise helaktır. Doğruluk, akl-ı selim insanlar ve fitratı bozulmamış kimseler tarafından övülür ve sevilir. Resulullah Efendimiz (s.a.s.) de doğruluğa teşvik etmiştir.

Allah doğruluğa yüce bir sevap, dünya ve ahirette büyük bir mükafat vademiştir. Dünyada doğruluk, sahibini güzel diyaloglarla, Allah'ın sevmesi ve insanların sevmesi ile ödüllendirir. Sözleri değerli olur ve kendisinden bir kötülük beklenmez. İnsanlara kötülüğü dokunmaz. Kendine ve başkalarına iyilik eder. Yalancılardan uğradıkları tehlikelerden ve kötülüklerden korunur. Akli ve kalbi mutmain olur. Endişe ve korkuya kapılmaz.

Doğruluğun ahiretteki karşılığı ise Allah Teâlâ'nın rızasıdır. İçerisinde hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı ve hiçbir aklın almadığı nimetlerin bulunduğu cennette, yüksek derecelerdir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Allah şöyle buyuracaktır: Bu doğrulara, doğru-

luklarının fayda vereceği gündür. Onlara, içinde ebedî kalacakları, zemininden ırmaqlar akan cennetler vardır. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte büyük kurtuluş ve kazanç budur."⁴

Ve yine şöyle buyrulur: "Kim Allah'a ve Resûl'e itaat ederse işte onlar; Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberler, siddikler, şehitler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşlardır."⁵

Peygamber Efendimiz (s.a.s.); "Kim Allah'a yemin ederse doğru söylesin, ki-me Allah adıyla yemin edilirse hoşnut olup kabul etsin. Zira Allah'a (adına yapılan yemine) hoşnut olmayan Allah'a yakın bir kul olamaz."⁶ buyurmuştur.

Osman Hulûsi Efendi bir bayram günü Devlethanede ziyaretçilerle otururken "Belediye Başkanı (filan) telefon etti, birkaç taziye vereceğimiz yerler var. Oralara gidip geleceğiz. Kemal sen misafirlerle alakadar ol. Biz bir saate kadar geliriz." der. Oğlu Kemal Efendi: "Efendim vallahi kapıyı kitlerim, o adamla gitmenize müsaade etmem. Çünkü o, sizin yanınızda başka türlü konuşuyor, dışarıda başka türlü konuşuyor. Onun için sizi onunla göndermem." der. Kemal Efendi salondan dışarı çıkar. Biraz sonra Belediye Başkanının geldiği haber verilir. Osman Hulûsi Efendi ayağa kalkar ve orada bulunan arkadaşına: "Gel oğul, Kemal'im yemin etti, o kapıyı kitesin, sen de kapıyı aç da gidelim. Kemal'im doğru söylüyor. Fakat bize gitmek düşer." diye buyururlar.⁷

Bu hatıra yemine riayetin canlı bir örneğidir.

Dipnotlar:

- 1 Bolak, Ahmed Aydın, Hayâtın Öğrettikleri, İstanbul, 1988, s. 37.
- 2 S.B.A.K.M. Arşivi, Röportajlar Dosyası, nr. 9/95.
- 3 S.B.A.K.M. Arşivi, Röportajlar Dosyası, nr. 9/237.
- 4 Mâide, 119.
- 5 Nisa, 69.
- 6 er-Rûdânî, Büyük Hadis Külliyyatı, İz Yay., İstanbul, ty., c. II, s. 218.
- 7 S.B.A.K.M. Arşivi, Röportajlar Dosyası, nr. 9/32.